



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.


Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Covid-19 süreci, bir çok sektör üzerinde yıkıcı bir etki yaratmıştır. Toplum sağlığını korumak, hastalığın bulaşıcılığını azaltmak için alınan tedbirler büyük-küçük bütün işletmelerde ekonomik olarak önemli hasarlar bırakmıştır. Ekonominin lokomotif niteliğindeki işletmeler üretimlerini yavaşlatırken, bir çok orta ve küçük ölçekli işletme tamamen kapanmak zorunda kalmıştır. Bunun sonucunda pek çok esnaf iflas etmiş, pek çoğu da iflasın eşiğine gelmiştir. Bu süreçte iktidar tarafından işletmeler yeteri kadar desteklenmemiş, yaşanan ekonomik krizin yıkıcı etkisi altında ezilmiştir. Yaşanan bu ekonomik buhrandan da ilk ve en fazla etkilenen çalışanlar olmuştur. 25.03.2020 tarihinde kabul edilen 7226 sayılı Kanunun 41'inci maddesi ile Covid-19 salgınının etkilerinin azaltılması amacı ile 4447 sayılı Kanuna Geçici 23'üncü madde eklenerek kısa çalışma ödeneği başvuru şartları yeniden düzenlenmiştir. 19 Şubat 2021 tarihinde 31400 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3556 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kısa çalışma ödeneği süresi 31.03.2021 tarihine kadar uzatılmıştır. 9 Mart 2021 tarihli, 31418 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3592 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile ise 4857 sayılı İş Kanunu'nun 10'uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirlenen sürelerin nakdi ücret desteği ve işten çıkarma yasağı ile ilgili sürelerin 17.03.2021 tarihinden itibaren 2 ay daha uzatılmasına karar verildiği açıklanırken, 31 Mart 2021 tarihinde sona erecek olan kısa çalışma ödeneği süresinin bir daha uzatılmayacağı Cumhurbaşkanlığı tarafından ifade edilmiştir.

Oysa Mart ayı ile birlikte başlayan normalleşme süreci, işletmeler açısından beklentiyi karşılayacak düzeyde olmamıştır. Vaka sayıları artmaya devam etmekte, aşılama çalışmaları da ülkemizde son derece yavaş bir şekilde ilerlemektedir. Bunun yanında mutasyonlu virüsün de görülme sıklığı çoğalmıştır. Covid-19 salgını, toplum sağlığını hala daha ciddi şekilde tehdit etmektedir. İşletmelerin bu koşullar altında pandemi öncesindeki dönemdeki doluluk ve yoğunlukta çalışamayacağı ortadadır. Tamamen normalleşmeye geçilmiş olsa bile işletmelerin, artan maliyetler, son 1 yıldır yaşanan ekonomik kriz sonucunda katlanan borçları nedeniyle çok zor bir dönem yaşayacağı ortadadır. Tüm bu olumsuzluklar, doğrudan çalışanlara yansımacaktır.

31 Mart'ta kısa çalışma ödeneğinin sona ermesi ile birlikte, ayakta kalma çabası veren esnaf işçileri ücretsiz izne çıkarmak zorunda kalacaktır. Bu da işçilerin hakları açısından çok büyük bir geriye gidiş yaşanmasına neden olacaktır.

Kısa çalışma ödeneği, İşsizlik Sigorta Fonu'ndan yapılmaktadır. Bu fon, işsizlikle mücadele için kurulmuştur. Üstelik işçi ve işverenlerden toplanan paralarla oluşturulmuştur. Bu sebeple bütçeye ayrıca bir maliyet getirmemekte, yük teşkil etmemektedir. İşçinin kara günü için toplanan bu fonun, salgın nedeniyle zor durumda olan işçiler için şimdi kullanılması gerekmektedir. İş-Kur tarafından yayınlanan, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü İşsizlik Sigortası Fonu Bülteni'ne göre, Şubat 2021 tarihi itibarıyla, kısa çalışma ödeneğinde yararlanan 1 milyon 296 bin 315 kişi bulunmaktadır. 9 Mart 2021 tarihi itibarıyla Fon Varlığı ise 93.975.166 bin TL olarak açıklanmıştır. Toplanan bu paranın İşsizlik Sigorta Fonu'nun maçına uygun olarak zor durumda olan işçiler için kullanılmalıdır.

Konuyla ilgili olarak, 2020 Ağustos ayında, 3 konfederasyon, Türk-İş, Hak-İş ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), salgın sürecinin ilk gününden bu yana ortak amacın istihdamın korunması olduğunu belirterek ortak bir açıklama yapmış ve kısa çalışma ödeneğine ulaşımın kolaylaştırılmasını ve kısa çalışma ödeneğinin süresinin uzatılmasını talep etmişlerdir. Yine DİSK tarafından da kısa çalışma ödeneğinin süresinin uzatılması ve kısa çalışma ödeneklerinin ücret kaybı olmadan yapılması gerektiğini açıklamıştır.

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu Başkanı Bendeve Palandöken de yaptığı açıklamada, her kesime zorluk yaşatan bir süreç yaşandığını ve esnafa verilen desteklerin 1 yıl daha sürmesi gerektiğini ifade etmiştir. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekip Avdagiç ise en azından bazı sektörlerde kısa çalışma ödeneğinin süresinin uzatılması gerektiğinin hayati bir öneme sahip olduğunu söylemiştir. Yapılan açıklamada kısa çalışma ödeneğinin yıl sonuna kadar uzatılmasının istihdamın ancak bu şekilde korunacağına dikkat çekilmiştir. Birleşmiş Markalar Derneği Başkanı Sinan Öncel de kısa çalışma ödeneğinin sona ermesi halinde çok sayıda işletmenin kısa çalışma ödeneği ile ayakta kaldığını ve bu desteğin bitmesi halinde çalışanların ücretsiz izne gönderilme olasılığının yüksek olduğunu belirtmiştir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Hazır Giyim Sanayi Meclis Başkanı Şeref Fayat da, iç tüketimde ve ihracatta yaşanan dalgalanmalar nedeniyle arzın durabileceği uyarısında bulunmuş ve desteklerin yıl sonuna kadar devam etmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yani kısa çalışma ödeneğinin 31 Mart 2021'de sona ermesi ile iş ve çalışma hayatında adeta deprem etkisi yaratacak ve büyük bir yıkıma sebep olacaktır. Ülkemizde zaten işsiz sayısı 10 milyonu aşmış durumdadır. TÜİK tarafından 10 Mart 2021 tarihinde açıklanan, zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel iş gücü ve işsizlerden oluşan atıl iş gücü oranının yüzde 29,1 olarak açıklanmıştır.

Covid-19 salgınının toplumsal ve ekonomik etkilerinin hala daha devam etmektedir. Kısa çalışma ödeneğinin Bu dönemde hem işletmelerin ayakta kalması, hem çalışanların haklarının korunması ve hem de işsizliğin artmaması için kısa çalışma ödeneğinin süresinin uzatılması şarttır. Kısa çalışma ödeneğinin süresinin uzatılmaması halinde 1 milyon 300 bin işçi ve işverenler mağdur olacaktır.

Salgın döneminin istihdam üzerindeki etkilerinin azaltılması amacıyla uygulamaya konan, İşten çıkarma yasağı, nakdi ücret desteği ve kısa çalışma ödeneği tedbirleri birbirini tamamlayan tedbirlerdir. Hem işçilerin hem de işverenlerin talepleri doğrultusunda kısa çalışma ödeneğinin de süresinin uzatılması gerekmektedir.

Bu çerçevede;

1)31 Mart 2021 tarihinde sona erecek olan, işçi ve işveren temsilcileri ile birlik ve odaların uzatılmasını istediği, kısa çalışma ödeneğinin süresi uzatılacak mıdır?

2)Eğer kısa çalışma ödeneğinin süresi uzatılmayacaksa; işten çıkarma yasağı ile nakdi ücret desteğinin süresi uzatılırken kısa çalışma ödeneğinin süresinin uzatılmamasının nedeni nedir?

3)Eğer kısa çalışma ödeneğinin süresi uzatılmayacaksa, bunun nedeni bu ödemelerin maliyetinden çekinilmesi midir?

4)Kısa çalışma ödeneği alan 1 milyon 296 bin 315 kişinin kısa çalışma ödeneğinin sona ermesi ile birlikte ücretsiz izne gönderilme olasılığına karşılık herhangi bir önlem alınmış mıdır?

5)İşçinin ve işverenin katkısıyla oluşturulan İşsizlik Sigorta Fonu'ndan yeterli kaynak olduğu, işçilerin, işverenlerin ve bağlı bulundukları sendika ve konfederasyonların kısa çalışma ödeneğinin uzatılmasını istediği böyle bir dönemde kısa çalışma ödeneğinin süresinin uzatılmaması istihdamı nasıl etkileyecektir?

6)İşsizlik Sigorta Fonu'nda yeterli kaynak bulunmasına rağmen kısa çalışma ödeneğinden yararlanma koşulları neden kolaylaştırılmamaktadır?

7)Kısa çalışma ödeneği kapsamında günlük 47,70 TL'den aylık 1.431 TL'lik bir ödeme yapılmaktadır. İşsizlik Sigorta Fonu'nda yeterli kaynak olmasına rağmen kısa çalışma ödeneği neden asgari ücret düzeyine çıkarılmamaktadır?